

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МІЖГАЛУЗЕВА КОМУНІКАЦІЯ В СИСТЕМІ
ФУНКЦІОНУВАННЯ КУЛЬТУРНИХ ПРАКТИК**

Колективна монографія

**Відповідальний редактор: доктор культурології, професор
Сергій Виткалов**

**Poznań (Poland): Publishing House of RSEC;
Рівне : ФОП «Брегін А.Р.», 2024**

УДК 008

М 58

Рекомендовано до друку вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 12 від 5.12.2024 року).

Відповідальний редактор:

доктор культурології, професор Сергій Виткалов

Авторський колектив:

С.Виткалов, В.Виткалов, П.Герчанівська, О.Гончарова, Г.Карась, М.Каранда, І.Кдирова, О.Колесник, І.Матоліч, О.Мирошниченко, О.Німилович, Ю.Нікольченко, С.Павловська, І.Паур, І.Петрова, Є.Причепій, І.Прокопчук, Ю.Сабадаш, О.Сапожник, О.Фабрика-Процька, М.Шатрова, А.Шворак, М.Шпаковська.

Рецензенти:

- **Олександр Кравченко** – доктор культурології, професор, професор, завідувач кафедри культурології та медіакомунікацій Харківської державної академії культури.

- **Радослав Мушкета** – доктор педагогічних наук, професор (prof., dr. hab.) (Університет ім. М.Коперніка, Торунь, Польща).

- **Адріана Скорик** – доктор мистецтвознавства, професор, проректор із наукової діяльності Національної музичної академії України ім. П.Чайковського.

Міжгалузева комунікація в системі функціонування культурних практик: колективна монографія / С.Виткалов, В.Виткалов, П.Герчанівська та ін. за ред. проф. В.Виткалова. Poznań (Poland): Publishing House of RSEC; Рівне : ФОП «Брегін А.Р.», 2024. 256 с., іл.

Авторським колективом у складі фахівців українських та європейських ЗВО та науково-дослідних установ розглядається широкий спектр актуальних питань становлення і функціонування культурних практик; акцентується увага на історичній ретроспективі цього явища та формах його представлення; наголошується на важливості міжгалузевої комунікації як провідного чинника взаємозбагачення оперативною інформацією.

Для науково-педагогічних працівників, аспірантів, здобувачів вищої освіти гуманітарно-педагогічних та художніх закладів вищої освіти.

© Виткалов С., 2024

© Poznań (Poland): Publishing House of RSEC;

Рівне : ФОП «Брегін А.Р.», 2024

**Розділ IX. КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ВОЛИНЯН У ДІАСПОРІ ТА РЕГІОНІ:
ІСТОРИЧНА РЕКОНСТРУКЦІЯ ОКРЕМИХ СТОРІНОК**

**Part IX. PRESERVATION AND REFLECTION OF THE LOCAL HISTORY OF VOLYN IN
THE LITERATURE OF THE UKRAINIAN DIASPORA**

УДК 930.1:94 (477.8)

**КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ВОЛИНЯН У ДІАСПОРІ ТА РЕГІОНІ:
ІСТОРИЧНА РЕКОНСТРУКЦІЯ ОКРЕМИХ СТОРІНОК**

Шворак Антоніна – здобувачка освітнього ступеня «Магістр» спеціальності 027 «Музеєзнавство. Пам'яткознавство», Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне.
antoninashvorak@gmail.com

Виткалов Сергій – доктор культурології, професор, пофесор кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<https://orcid.org/0000-0001-5345-1364>
<https://doi.org/10.5281/zenodo.14285312>
sergiy_vsv@ukr.net

Досліджується історико-культурна практика Волині та виявляються зусилля представників діаспори у збереженні й популяризації її культурної спадщини. Здійснивши аналіз праць українських учених, вказується на їх внесок у вивчення різних аспектів історії та культури Волині. Виявляється роль представників діаспори у розвіюванні історичних міфів та ретельному документуванні важливих визвольних подій, що слугує одним із вирішальних факторів для збереження ідентичності населення регіону. Наголошується на транснаціональному характері цих зусиль, демонструючи дух співпраці з академічними інституціями та взаємодію з дослідницькими центрами в Україні. Висвітлюється взаємозв'язок між географічною відстанню, збереженням культурної спадщини та прагненням представників діаспори підтримувати історичний зв'язок Волині як невід'ємної частини України. Наведено інформацію й про культурно-мистецьку діяльність та здобутки представників Волині в регіоні в її історичній ретроспективі.

Ключові слова: волинська спадщина, Інститут дослідів Волині, історична ідентичність, збереження культури, Товариство «Волинь», транснаціональна співпраця, українська діаспора, популяризація.

Постановка проблеми та актуальність дослідження. Критичне осмислення національної історії, обумовлене останніми світовими подіями та війною рф в Україні, спрямовує дослідницький інтерес до з'ясування окремих сторінок наукової, організаційної та соціокультурної діяльності української діаспори, представники якої упродовж значного періоду знаходження на історичній арені намагалися зберегти та поглибити національний сегмент у науковому пошуку, зміст якого стосувався відтворення власної культурної ідентичності, очищення її від будь-яких інокультурних нашарувань. Розпорошення уродженців Волині за межами країни та подальше створення (чи відновлення) ними низки науково-просвітницьких інституцій, що функціонували свого часу на її теренах, серед яких Наукове товариство ім. Т. Шевченка, а надто, обмежуючись лише вихідцями з Волині, – Товариство «Волинь» й Інститут дослідів Волині, ставить важливу наукову проблему: розуміння їхньої ролі у збереженні культурної спадщини цього регіону та її подальшу популяризацію. Тож актуальність розвідки полягає у з'ясуванні того, як ці наукові організації з представників української діаспори сприяли створенню історичного нарративу, розвінчуванню міфів та документуванню важливих історичних подій, наголошуючи на необхідності визнання їхньої наукової і культурної значущості. При цьому акцентуватиметься увага й на культурно-мистецьких здобутках, авторами яких є вихідці з Волині в різні її історичні періоди.

Огляд досліджень та публікацій. У рамках дослідження авторами здійснено аналіз праць вітчизняних науковців у сфері окресленої тематики, зокрема, розвідок Л. Баженова [1], М. Бойка, В. Ворона [2], О. Калішук, В. Дяченко [7], М. Костриці [9-12], О. Цинкаловського [14], [18-19], І. Онуфрійчука [15], В. Є. Рожка [16] та ін., зміст матеріалу яких торкається різних граней організаційної й науково-дослідної та популяризаторської діяльності представників української діаспори, спрямованої на збереження історичної пам'яті (Нагадаємо, принагідно, що у Луцьку сформовано потужний дослідницький волинознавчий осередок із місцевих краєзнавців, серед яких, крім згаданого вище В. Рожка і інших, прізвища яких згадано в тексті, назвемо й Г. Бондаренка, С. Гаврилюк, М. Кучінка, Г. Охріменка), з якими частково і співпрацювали названі особистості.

Сюди додамо й публікацію одного з авторів цього матеріалу [3], в якій наведено інформацію про праці М. Бойка, що зберігаються у бібліотеці архіву КЗ «РОКМ» РОР в окремому зібранні «Фонд М. Бойка», стосовно розмаїтій регіональній культурній (у даному випадку, літературно-критичної, економічної, бібліографічної тощо) спадщини. До цього ряду можна віднести й інші праці регіональних дослідників, де згадуються наукові здобутки М. Бойка вже на посаді керівника Інституту Дослідів Волині [5], зокрема листування з яким (на запит В. Виткалова), він мав у 2000 році. Оприлюднені за допомогою, як зазначено у супровідному листі до матеріалів, надісланих до бібліотеки КЗ «РОКМ» РОР, що зберігається в приватному архіві С. Виткалова, «зіраксу» (ксероксу – С.В.), вони певною мірою дають уявлення про широту фахової компетентності цього дослідника, а також організаційно-фінансові складнощі пошуку та видавничої праці співвітчизників за межами України. Утім підкреслюють і їх щире бажання працювати на результат. Різні за змістом, глибиною розробки обраної проблематики, вони відтворюють здобутки цього автора з опрацювання питань волинознавства, реалізації його дослідницького інтересу стосовно волинських теренів, помітно розширюючи інформацію про цю співпрацю та її конкретні форми. У роботі використано й певний обсяг джерельної бази, представлений пам'ятками сакрального мистецтва, іншими матеріалами, що нині зберігаються у музейних (архівних) установах Волині, а також інтерв'ю одного з авторів цього матеріалу з науковцями та краєзнавцями регіону, причетними до розробки окресленої проблематики.

Цей аналіз цікавий також і з точки зору того, що нинішня українська діаспора світу поступово стає англо- чи франкомовною, втрачаючи дослідницький інтерес до тих питань, які активно студіювалися та популяризувалися їх попередниками. Утім, нині у світі формується нова українська діаспора, поява якої стимульована майже тожними суспільними факторами. Тому слід очікувати появи й відповідних науково-краєзнавчих розвідок, у яких й має бути відтворена ситуація, що склалася з дослідженням окресленої проблематики, зважаючи на доступність до заборонених раніше архівних джерел, а також наявність матеріалів закордонного походження.

Метою розділу є дослідження історичного внеску членів Товариства «Волинь» й Інституту дослідів Волині у документування та поширення волинської культурної спадщини й вирішення наукової проблеми розуміння впливу діаспори на збереження культурної ідентичності. Серед основних її завдань, окрім деталізації мети – з'ясування внеску вихідців із волинських теренів у культурно-мистецьку спадщину України у різні її історичні періоди.

1.1. Наукові, організаційно-методичні та популяризаторські здобутки волинян діаспори другої половини ХХ століття

Виклад основного матеріалу. Дослідження історії регіональної спадщини Волині було б неповним без виявлення та визнання значного внеску уродженців регіону, розсіяних у діаспорі світу. Цей факт (брак різнобічної інформації про культурні здобутки), й не дає можливості для підготовки повноцінної історії вітчизняної культури, якій і нині бракує потужного корпусу документальних джерел саме з діаспори, а надто матеріалів, що висвітлюють складні періоди вітчизняної історії (20-60-ті роки ХХ століття і які перебувають за межами України), зокрема й її публіцистики, наукових здобутків, краєзнавчого сегменту, музикознавчих досліджень у персоніфікованому їх сегменті тощо, в якій також відтворено складні й почасти трагічні сторінки цієї історії, а також накопичено значний фактологічний матеріал стосовно історико-культурного розвитку цього етнорегіону. Адже протягом минулого століття десятки тисяч волинян обрали еміграцію як єдино можливий вихід із ситуації, що склалася під впливом різних факторів, серед яких соціально-економічні умови, політичні сценарії, етнічні міркування, релігійні мотиви, родинні зв'язки тощо. Ці емігранти, об'їхавши весь світ, оселившись згодом у різних містах Західної Європи, Австралії, Південної Америки, США та Канади, продовжили свою культурну діяльність.

Незважаючи на їх географічну віддаленість від батьківщини, найбільш активні та фахово обізнані уродженці Волині намагалися долучитися до вивчення історії і культури регіону. Тому у середовищі діаспори й виникло чимало краєзнавчих товариств, асоціацій та дослідницьких груп, серед яких найвідомішими були згадані вище Наукове товариство ім. Т. Шевченка, Студія пластичних мистецтв (Париж), низка науково-дослідних і науково-педагогічних установ та видавництв (понад 50) у Західній Європі, а також Товариство «Волинь» та Інститут дослідів Волині, штаб-квартира якого знаходилася у Вінніпезі (Канада), обмежуючи наш науковий пошук лише вихідцями з Волині. Ці організації відіграли ключову роль у плеканні спільного національного духу й збереженні культурної ідентичності уродженців Волині. Науковці цих товариств започаткували свого часу й унікальний видавничий проект, реалізований у середині ХХ століття в Парижі (у філії НТШ) – друк 10-ти томної енциклопедії українознавства, що також стала важливою формою національної самоідентифікації та розширення уявлення про Україну як потужну державну структуру у будь-яких напрямках її позиціонування.

Після Другої світової війни історико-краєзнавчі центри української діаспори, у т. ч. й представників Волині, сформувалися майже одночасно у великих мегаполісах, серед яких Нью-Йорк, Клівленд, Буффало, Торонто та Вінніпег, перетворившись на помітні осередки для подальшого дослідження й документування багатой культурної спадщини Волині. Зокрема відділення у Вінніпезі продемонструвало безпрецедентну активність, оскільки саме в цьому канадському місті й було скликано установчі збори організації. Під час цього зібрання, очолюваного інженером М. Бойком, досягнуто одностайного консенсусу щодо об'єднання розпорошених зусиль окремих волинян у структуру, що згодом матеріалізувалася у Товариство «Волинь» [14] із широким розголосом його пошукової та видавничої діяльності у світі.

Під час скликаних організаційних зборів у Колегії св. Андрія інженери М. Бойко, Г. Дучинський, А. Молитеник, С. Миколайчук, К. Щерблюк, Т. Мельник та В. Мельник ухвалили наступну декларацію: «Нижчепідписані збори осіб у Вінніпезі, зібравшись 26 листопада 1949 року у приміщенні Колегії св. Андрія, постановили, після обговорення видати звернення через вільну українську пресу на всіх континентах Західної півкулі» [13].

Це звернення було адресоване співвітчизникам із закликом долучитися до збору матеріалів, що документують розмаїте життя українців на Волині у найбільш складний для неї час: із 1917 по 1949 роки, охоплюючи періоди московської, польської та німецької окупації. Зібрані і критично осмислені матеріали планувалося опрацювати під тематичною назвою «Волинь у боротьбі за волю України» з подальшою публікацією у вигляді монографії, або інших серійних видань в українській вільній пресі. Основною місією цієї роботи стало розвінчання наявних міфів та декомунізація співвітчизників, які емігрували до Канади, США, Аргентини й інших країн у довоєнний час, за допомогою історіографічного підходу.

М. Бойко взяв на себе відповідальність за упорядкування колекції; ним же висловлено колективне прагнення, щоб проект мав виразно національний характер, дотримувався наукової методології та зберігав незалежність від будь-якої організаційної чи політичної приналежності.

Понад півтора року підготовча група працювала над створенням дослідницької установи, яка мала б на меті успадкувати славетну спадщину Волинського наукового товариства, що діяло в Житомирській губернії у 1900-1920 рр. і було створено на базі вже існуючого Товариства за кордоном [13]. 21 липня 1951 року під час загальних зборів Товариства «Волинь», скликаних у Вінніпезі, відбулася офіційна презентація статуту. Одночасно оголошено й про керівництво та адміністрацію новоствореної спільноти уродженців Волині, яка отримала назву «Інститут дослідів Волині». Головою Інституту став доктор Ю. Мулик-Луцик, секретарем обрано М. Бойка, скарбником – М. Подворняка, а референтом – І. Онуфрійчука. Одночасно створено Раду Інституту дослідів Волині, головою якої призначено С. Радчука, який висловив оптимізм щодо викликів стосовно вивчення історичної Волині на відстані, підкресливши потенціал для успіху з огляду на наявність численних живих свідків і багатого джерельного матеріалу.

Фундаментальною метою Інституту дослідів Волині стало виявлення і відстоювання історичного зв'язку Волині як невід'ємної частини України. Тож Інститут прагнув неупереджено документувати визвольні події в регіоні та активно підтримувати ініціативи, спрямовані на консолідацію матеріальних, духовних і наукових ресурсів українського народу для більшого блага України. «Урочиста обітниця», яку взяли на себе волиняни, означала їх відданість спрямувати свої зусилля на справу визволення України і відновлення її культурних здобутків.

Усвідомлюючи виклики, пов'язані з адаптацією до нових параметрів життя в Північній Америці, вони справедливо визнали потенційну небезпеку денационалізації вихідців із Волині у своїх нових поселеннях. У відповідь на це занепокоєння вони доклали чимало зусиль, щоб колективно сприяти українській справі та зберегти всі духовні цінності, успадковані від своєї історії [2]. Інститут також прагнув налагодити широку співпрацю з іншими академічними установами, які у той час займалися вивченням культурних здобутків Волині. Планувалося залучити до співпраці таких видатних діячів культури як У. Самчук, поетеса О. Лятуринська, сестра Лесі Українки І. Косач-Борисова, скульптор Л. Молодожанин (Лео Мол), протоієрей С. Герус, отаман Т. Бульба-Боровець, митрополит Іларіон та інших видатних особистостей волинської діаспори. Щоб підкреслити тісні зв'язки з Товариством дослідників Волині, яке діяло в Житомирі з кінця XIX й до 20-х років XX століття, окремо згадано митрополита Никанора (Абрамовича), дійсного члена Інституту дослідів Волині, який також доклав чимало зусиль для становлення волинознавства як наукового напрямку за кордоном. Нагадаємо його основні організаційно-культурні характеристики.

Никанор Никандрович Абрамович (1883-1969 рр.) відзначився як помітна постать. Він був молодшим братом П. Абрамовича, відомого організатора краєзнавчого руху на Волині в першій третині XX століття. Висвячений на священника після завершення навчання у Волинській духовній семінарії в Житомирі та Київській духовній академії (1910 р.), він служив у Західній Волині.

Його активна громадська діяльність, зокрема допомога біженцям, призвела до того, що за

рекомендацією брата він вступив до Житомирського академічного легіону. У період становлення української державності Н. Абрамович відігравав ключову роль в організації українського церковного життя в Житомирі та обіймав посаду Волинського губернського інспектора народної освіти. Беручи активну участь у діяльності Братства св. Спаса, що мало на меті відродження українських традицій у православній церкві, він редагував культурно-просвітницький місячник «Світоч» у Житомирі (1918 р.) та був співредактором україномовного часопису «Громадянин» (1919 р.). Того ж року він став автором брошури «Освіта на селі». Митрополит Никанор продовжував свою активну громадську діяльність, проживаючи в повоєнний час у Західній Німеччині, де очолював УАПЦ у вигнанні.

Незважаючи на виклики часу, він активно займався громадськими справами. Тож на визнання цих заслуг у 1954 році його було обрано почесним Головою Інституту дослідів Волині. Свої повноваження він у 1961 році передав митрополиту Іларіону (проф. І. Огієнку).

Н. Абрамович є також автором кількох історико-краєзнавчих праць, серед яких «Наші могили» (з детальними інструкціями стосовно розкопок курганів), «Культ предків на Волині», «Історія Дерманського монастиря», «Давні церковні звичаї на Волині» та ін. [11].

Усвідомлюючи ідеологічну заангажованість та класову перспективу, притаманну партійно-контрольованій волинезнавчій науці на батьківщині, волиняни за кордоном ініціювали збір різнопланових матеріалів, що охоплюють документальні, іконографічні, нумізматичні, етнографічні, філологічні та мемуарні джерела. Надаючи пріоритет архівній мемуаристиці в Інституті дослідів Волині, редакційна колегія відібрала для публікації взірцеві праці, які фінансувалися за рахунок внесків членів товариства «Волинь» у США, Канаді, Західній Європі, Австралії та Латинській Америці. Перші публікації включали два випуски «Волинського квартальника» у Нью-Йорку та збірник «Волинь у боротьбі за волю України» у Вінніпезі. Однак обмеження у фінансуванні призвели до консолідації зусиль, що завершилися створенням «Літопису Волині» як всеосяжної інформаційної платформи для волинян з усього світу та авторів, які подають наукові й науково-популярні матеріали з різних регіонів України. М. Бойко наголосив на необхідності єдності для підтримки як збірника, так і журналу під єдиною назвою [13]. Виданий у 1953 році в Аргентині волинським видавцем С. Кравцем, перший випуск «Літопису Волині» містив статті А. Дублянського, Т. Присяжного та Л. Делійського, що охоплювали різноманітні теми, серед яких давня історія регіону, походження назви «Волинь» та сучасні події, зокрема масові розстріли в Луцьку, здійснені військами НКВС.

Наступні випуски лише розширили тематичне розмаїття, охопивши археологію, історію, географію, природничі аспекти, економіку, релігійне життя, художню культуру тощо. Звертаючись до різних професій, історичних подій, періодичність видання була приурочена до знаменних історичних дат. Останнє видання 1992 року, друк якого збігся з річницею державної незалежності України, уособлювало відданість Товариства українській культурі та науці [13].

Слід зазначити, що фінансувалося видання, як і майже всі українські друки та творчі проекти зарубіжжя, виключно за рахунок власних пожертв членів тієї чи іншої структури (що особливо помітно, до прикладу, на україномовному періодичному часописі «Рідна школа» одноіменного освітнього товариства зі США, на останній сторінці яких постійно зазначалася сума і прізвище спонсорів). Це підтверджує й спроба матеріалізації ідеї створення Українського наукового інституту та декількох кафедр (мови та літератури) О. Прицаком (1919-2006 рр.) при Гарвардському університеті (США на початку 70-х років), для заснування яких потрібно було зібрати декілька мільйонів доларів. Утім, це лише об'єднувало небайдужих людей навколо конкретної ідеї чи програми і робило їх більш відповідальними за результат (До речі, наукова Бібліотека цього університету має найбільшу в західному світі колекцію україністики).

Товариство «Волинь» у співпраці з Інститутом дослідів Волині відіграло ключову роль в організації різних форм життя широкої української громади. Серія «Літопис Волині», що налічує 20 томів, а також окремі праці, спогади та публікації, каталогізовані у 1990 році, підкреслюють значний внесок в історію Волині членів Інституту дослідів Волині та Товариства «Волинь». За останнє десятиліття редколегія «Літопису Волині» випустила численні видання, зосередившись, зокрема, на історичних, археологічних та етнографічних працях, пов'язаних із Волинню. Серед найбільш помітних публікацій – «Нарис історії Волинської землі» І. Левковича, «Український рік у народних звичаях» С. Килимника (у 5 т.), а також різноманітні праці О. Цинкаловського, серед яких «Річка Прип'ять та її притоки» і «Стародавні пам'ятки Волині» [8], які не лише зберігають цінну історико-етнографічну інформацію про регіон, але й демонструють науковий потенціал українських науковців діаспори.

М. Бойко, ключова постать першого десятиліття діяльності Інституту дослідів Волині та Товариства «Волинь», відіграв вирішальну роль у їхньому заснуванні. Він зробив значний внесок у заснування Волинської ініціативної групи у 1949 р., що призвело до створення Товариства дослідників Волині, а згодом й Інституту дослідів Волині. М. Бойко, як секретар, брав безпосередню участь у перших публікаціях

«Літопису Волині». Його відданість справі поширилася на співпрацю з редакцією Енциклопедії українознавства та заснування Центру волинської бібліографії у 1967 році, який зосередився на підготовці бібліографічних збірників, що висвітлюють історію Волині, церковне життя та збройну боротьбу. Про тривалий вплив М. Бойка на дослідницький процес свідчить збереження його бібліографій в американських університетах та Бібліотеці Конгресу США, а також повна колекція праць у Рівненському обласному краєзнавчому музеї в Україні [1], [3], [6]. Вагомим внеском до корпусу наукових публікацій з історико-географічного краєзнавства є також двотомний словник проф. О. Цинкаловського «Стара Волинь і Волинське Полісся», надрукований у 1984-1986 рр. [18], [19], який за тематичним наповненням та рівнем опрацювання матеріалу є чи не найповнішим подібним виданням. Потрібно також згадати й про фундаментальні публікації подвижників цього Інституту, відтворені у формі енциклопедичних видань, спрямованих на дослідження окремих історико-етнографічних зон України: Станіславщини, Львівщини та ін., за глибиною розробки матеріалу в яких вони можуть й нині скласти достойну конкуренцію напрацюванням українських дослідників із материка, представлених окремими науковими інституціями.

О. Цинкаловський (1898-1983 рр.), видатний археолог та історик, народився у Володимирі, давній столиці Волині, присвятив свою кар'єру вивченню Волині. Ще під час навчання у Варшавському університеті, працював в Археологічному музеї, згодом став членом Польського археологічного товариства та Наукового товариства ім. Т. Шевченка. Очолюючи Волинський музей з 1936 року, він старанно збирав матеріали для своєї головної праці – історико-географічного словника Волині. Вважаючи себе наступником відомого краєзнавця М. Теодоровича, О. Цинкаловський опублікував такі розвідки як «Матеріали до передісторії Волині та Волинського Полісся» польською мовою у 1961 році [8]. Незважаючи на завершення рукопису словника обсягом понад тисячу сторінок, фінансові труднощі затримали його публікацію. У середині 1980-х років, за підтримки Товариства «Волинь», словник нарешті побачив світ, хоча О. Цинкаловський помер незадовго до виходу першого тому [15].

Митрополит Іларіон (проф. І. Огієнко), відомий вчений, незважаючи на труднощі еміграції, взявся за вивчення Волині, що привело його в 1947 році до Канади. Зберігаючи інтерес до місцевої історії ще з часів навчання в Київському університеті, І. Огієнко активно досліджував архівні матеріали, зокрема з Воскресенської та Вознесенської церков у Брусиліві. Його краєзнавчі дослідження охоплювали освіту, братства, медицину та різні аспекти життя на батьківщині. Такі відомі нариси як «Брусилівська Воскресенська церква», «Брусилівська братська школа», «Брусилівський братський шпиталь» та «Брусилівське церковне братство» відображають його ретельне використання архівних та літературних джерел. І. Огієнко детально проаналізував географічні назви, легенди та стан освіти в регіоні протягом XVII-XVIII століть, із гордістю розповідаючи про школи, що були майже в кожному селі України. У своїх подяках він згадував Т. Чацького, відомого польського педагога, який наглядав за школами Київської навчальної округи, до якої входила і Волинь і був у числі співорганізаторів (разом із Г. Коллонтаєм) Кременецького ліцею – найпотужнішої освітньо-культурної інституції на Волині свого часу [11].

У нинішній науковій бібліотеці Київського національного університету ім. Т. Шевченка зберігається унікальний примірник праці І. Огієнка «Брусилів та його околиці: Історичний нарис». Це унікальне видання зі шкіряною палітуркою та вклеєними вирізками з повітової газети «Радомишлянин», що вийшла друком у 1913 році, ілюструє ранні краєзнавчі праці І. Огієнка. Незважаючи на обставини, що призвели до його вигнання, І. Огієнко продовжував віддано досліджувати українську історію, культуру та книгодрукування, особливо зосереджуючись на Волині. Серед визначних публікацій канадського періоду його життя – «Словник мови Шевченка», «Етимологічний і семантичний словник української мови», «Дохристиянські вірування нашого народу», «Слово о полку Ігоревім» та «Князь Острозький і його культурна діяльність».

У 1961 році він став почесним головою Товариства «Волинь» та Інституту дослідів Волині, заповівши їм ексклюзивні права на публікацію своєї великої спадщини, що налічує понад 2.000 праць. Зусилля В. Сенчука з організації та опису архіву І. Огієнка у Вінніпезі відіграли вирішальну роль у збереженні цього значного внеску в українську національну культуру [10].

До цієї структури активно залучалися й інші помітні постаті регіону.

Видатний волинський письменник У. Самчук (1905-1987 рр.) також підтримував тісну співпрацю з Товариством «Волинь» та Інститутом дослідів Волині. Завдяки співпраці цих наукових та видавничих установ були опубліковані його романи «Ост» і «Втеча від себе», а також «Чого не гоїть вогонь» і «На твердій землі». Крім того, У. Самчук написав краєзнавчі нариси та спогади, серед яких «На білому коні», «На вороному коні», повість про Голодомор «Марія», а також Волинську трилогію. У 1980 році У. Самчук був номінованим на Нобелівську літературну премію, а в 1994 році опубліковано його краєзнавчий нарис «Волинь незабуття» (вийшов друком у збірнику праць Житомирського науково-краєзнавчого товариства дослідників Волині) [16].

Інакше кажучи, Каталог видань Інституту дослідів Волині та Товариства «Волинь» виходить далеко за межі лише наукових та краєзнавчих праць, охоплюючи літературні твори й, навіть, ювілейні марки. Ці марки, зокрема, присвячені знаменним подіям – ювілеям Інституту дослідів Волині і Товариства «Волинь», 1000-літтю хрещення України-Русі, сторіччю переселення українців до Канади, а також видатним діячам української культури – митрополиту Іларіону, У. Самчуку, А. Кримському, О. Лятуринській та О. Стефановичу та ін. Листівки в Каталозі розкривають різноманітні теми, зокрема Різдво, Великдень, релігійні мотиви, мальовничі краєвиди території Почаївської лаври та Волинської Божої Матері. Деякі листівки спеціально присвячені таким особистостям як І. Огієнко, Леся Українка та І. Франко. Крім того, підготовлена спеціальна сувенірна колекція марок і листівок, присвячена першому президенту України Л. Кравчуку [9].

Узагалі видавнича діяльність представників української діаспори має чимало оригінальних аспектів, зокрема й у мовному сегменті, зберігаючи літературні (мовні) кліше переважно 20-30-років ХХ століття, за якими нині можна прослідкувати еволюцію мовного чинника. Тотожне зауваження можна висловити і стосовно форми представлення наявного візуального матеріалу, як це, до прикладу, помітно у фахових часописах із питань образотворення представників діаспори – «Нотатки з мистецтва» – часопис українських незалежних мистців у Філадельфії (США), чи «Рідна школа» (Товариства «Рідна школа», США, очолюваного чимало років Є. Федоренком), колекція яких також зберігається в КЗ «РОКМ» РОР, науковій бібліотеці РДГУ й частково, в одного з авторів цього матеріалу.

Та й у перші роки державної незалежності України саме діаспорні організації забезпечували східні терени нашої держави україномовною (переважно методичною) літературою, яка надсилалася в мережу ЗОШ безкоштовно. Не можна не згадати й фактично фундаментальне видання «Літопис УПА» (31 т.), опубліковане у 70-ті роки (Канада) і надіслане до України на початку 90-х років, відкривши для широкого загалу читачів чимало невідомої інформації не лише про сторінки національного військового спротиву, але й розмаїту організаційно-культурну діяльність української військової опозиції в її персоніфікованому відтворенні. Це можна стверджувати і про якісні, професійно підготовлені видання «Українське слово» (хрестоматія з української літератури у 4-х томах, середини 90-х років), наклад якого у 100.000 примірників також склав помітний внесок у методичне забезпечення освітнього простору країни новітньої доби. Сюди можна віднести й 300-томне видання «Історія української літератури» (в автентичному викладі та перекладі на сучасну літературну мову), друковане спільними зусиллями групи організаційних структур діаспори США та Канади із залученням до його підготовки сотень фахівців тощо. Принагідно відзначимо, що й перші 35 видавничих проєктів Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України від середини 90-х років ХХ століття також розгорталися завдячуючи спільним зусиллям науковців діаспори та материкової України.

Утім, повертаючись до окресленої вище проблеми, слід наголосити, що тривала діяльність Інституту дослідів Волині та Товариства «Волинь» значною мірою сприяла відданому керівництву ключових постатей, серед яких Ю. Мулик-Луцик, М. Бойко, М. Боровський, І. і Ф. Онуфрійчуки, С. Радчук, С. Ярмусь та деякі ін. Доктор Ю Мулик-Луцик (1913-1991 рр.) став одним із перших архітекторів цих поважних волинських дослідницьких інституцій.

Нагадаємо, що він народився в Татаринцях на Крем'янецьчині, навчався у Львівському та Варшавському університетах, брав активну участь у збройному опорі проти нацистських окупантів на Волині. У повоєнний час учений проживав у різних країнах Європи, зокрема у Польщі, Чехословаччині, Австрії та Німеччині. У 1948 році під керівництвом проф. Ю. Шевельова в Мюнхені захистив докторську дисертацію на тему «Психотранспозиція в українському синтаксисі». Згодом викладав в Українській богословсько-педагогічній академії в Мюнхені.

Ю. Мулик-Луцик переїхав до Вінніпегу в 1948 році, зробивши значний внесок у керівництво Волинським науково-дослідним інститутом та Товариством «Волинь». Його творчий доробок охоплює численні наукові й публіцистичні праці, серед яких «Філософські та психологічні аспекти ономастики», «За мислячий підхід до політики» та ін. [12].

Протягом 50-річного періоду наукової та краєзнавчої діяльності волинян у Канаді, І. Онуфрійчук, інженер родом із Ковеля (1911-1999 рр.), вирізнявся як видатна постать. Після «великого переселення» української еміграції по завершенні Другої світової війни, родина Онуфрійчуків оселилася в Канаді. І. Онуфрійчук швидко став активним організатором у Товаристві «Волинь» та Інституті дослідів Волині. Обійнявши посаду заступника Голови (1958 р.), він згодом став його керівником, спрямувавши свої основні зусилля на створення потужної видавничої фундації. Його підхід передбачав активне налагодження зв'язків із різними фондами співвітчизників, організацію пожертвувань, сприяння поширенню опублікованих праць та залучення нових авторів. І. Онуфрійчук підтримував міцні зв'язки зі своєю історичною батьківщиною, активно співпрацюючи з науковими центрами на Волині, зокрема

Луцьку, Рівному та Житомирі, де проводили свої дослідження волинські вчені. Ці зв'язки значно поглибилися після здобуття Україною державної незалежності.

Починаючи від 1992 року, І. Онуфрійчук постійно підтримував тісні стосунки з дослідниками та науковцями в Україні, незважаючи на географічну відстань, сприяючи регулярному обміну листами та посилками [11].

До молодшого покоління фахівців, пов'язаного з Інститутом дослідів Волині та Товариством «Волинь», належить доктор С. Радчук, останній Голова Інституту. Життя С. Радчука віддзеркалює життя багатьох західних волинян. Він народився в 1926 році у селі Березовичі Володимир-Волинського району; в 1944 році разом із батьками емігрував до Німеччини, а в 1947 році оселився в Канаді. У 1975 році д-р Радчук продовжив навчання в Українському вільному університеті в Мюнхені, де успішно захистив докторську дисертацію на тему «Нова канадська Конституція та етнічні меншини».

Будучи Президентом Конгресу Українців Канади у 1974-1981 роках, він був нагороджений Орденом Канади (1985 р.), найвищою офіційною державною відзнакою цієї країни. У червні 1996 року д-р Радчук разом з І. Онуфрійчуком отримали звання почесних професорів від Ученої ради Волинського державного університету ім. Лесі Українки під час їх візиту до України.

Плани щодо спільних зусиль будувалися й надалі, але втрутився час.

Остання спільна зустріч членів Товариства «Волинь» та Інституту дослідів Волині відбулася у Вінніпезі в грудні 1999 року. Вона була одночасно святковою й ностальгічною. Розмірковуючи про 50 років досягнень, С. Радчук визнав, що обидві інституції, члени яких займаються дослідженням Волині, ефективно виконали свою історичну місію і завершують власну діяльність із почуттям виконаного обов'язку. Зважаючи на те, що багато перших засновників цих структур відійшли у вічність, а нові покоління україномовних канадців асимілювалися в північноамериканську культуру, С. Радчук висловив радість, що робота діаспори продовжується завдяки сучасним дослідникам та краєзнавцям й наголосив на новому статусі України як держави.

Таким чином, на оптимістичній ноті опустилася завеса над унікальною історією волинської інституції за океаном, створеної самовідданою працею численних патріотів, які вклали свою енергію, кошти та час, щоб передати естафету вже новим поколінням дослідників у молодій українській державі [9].

1.2. Сторінки художньої спадщини вихідців із Волині в історичній ретроспективі

Характеристика культурних здобутків волинян була б не повною без згадки про її художню складову, яка також заслуговує на увагу. Тому, розширюючи напрями окресленої проблематики, відзначимо, що у новій філії згаданого вище КЗ «РОКМ» РОР, на який неодноразово подано посилання у цьому розділі, нині також формується оригінальний центр збереження інформації про розмаїту культурну спадщину волинян, що знаходилася чимало часу за межами країни.

У цьому контексті потрібно також згадати й про творчість відомого регіонального художника, педагога та громадського діяча Георгія Петровича Косміади (1886-1967 рр.) (творчість, організаційно-культурна та педагогічна діяльність якого чимало років не була предметом наукового зацікавлення через ідеологічні міркування), який до 1943 року жив і працював на Рівненщині та Луцьку, чимало часу проводячи й у Варшаві. Сформований завдяки подвижницькій праці його дочки – Надії Георгіївни Саннов-Косміади (1924-2022 рр.), яка до 2018 року постійно проживала в Німеччині (і повернувшись до Рівного, на власні кошти придбала просторе приміщення в центрі міста, профінансувала його капітальний ремонт і створила в ньому специфічну музейну локацію, що нагадує колишній робочий кабінет її батька – «Арт-ательє Г.П. Косміади», невдовзі заповівши його названий вище комунальній структурі, яка й перетворила його на свою філію), цей осередок, разом із приватною галереєю «Євро-Арт», в якій також знаходиться чимало творів видатних українських митців, зокрема й емігрантів та книг і документів, пов'язаних із творчістю, до прикладу, У. Самчука, є нині переконливим свідченням помітних здобутків регіональних художників та надзвичайно складного їхнього життя на чужині, в еміграції [4]. А згодом, неподалік музею, за її ж ініціативи й організаційній підтримці доцента кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету Л. Костюк, урочисто встановлено й опатну стелу з профілем цього митця, меморіальну дошку та облаштовано невеличкий майданчик, сформувавши таким чином затишний меморіальний простір. Ними ж було ініційовано та міською Радою затверджено регіональну премію за художні здобутки місцевим митцям його імені, експертом Оргкомітету якої є один з авторів цієї статті та згадана вище Л. Костюк. Тотожне меморіальне середовище місцевою владою створено і на увічнення пам'яті видатного волинянина У. Самчука.

Нагадаємо також, що до «Арт-ательє Г.П. Косміади» та, частково, до інших установ культури й освіти області (КЗ «Сарненський історико-етнографічний музей», КЗ «РОКМ» РОР, галерея «Євро-Арт» і ін.), вона передала й майже 5.000 картин цього художника, а також чимало артефактів, пов'язаних з його

життєдіяльністю в Рівному, Луцьку та, згодом, у Західній Європі, що тривалий час зберігалися в Гамбурзі (Німеччина), серед яких і об'ємне листування з відомими діячами культури зарубіжжя у 40-60-ті роки, крізь сторінки якого також можна зрозуміти основні параметри становлення вітчизняних особистостей за межами України та їхні наукові й художні уподобання, роль в інокультурному середовищі тощо.

Упорядковані й систематизовані доцентом згаданої вище кафедри РДГУ Л. Костюк за участі здобувачів вищої освіти спеціальності 027 «Музеєзнавство. Пам'яткознавство» РДГУ, названі матеріали являють нині ще одну переконливу документальну сторінку організаційного та громадсько-культурного подвигництва наших співвітчизників у складний період вітчизняної історії. Сьогодні цей матеріал також відкритий для ґрунтовного опрацювання й популяризації. А художня, організаційно-культурна та документальна спадщина цього митця втілилася в не менш оригінальному двотомнику, присвяченому творчості і громадській діяльності цієї постаті, відзначеному нещодавно як краще поліграфічне видання міста, одним з авторів якого є також Л. Костюк [17].

Підсумовуючи, потрібно віддати належне країнам, які надали прихисток українцям, керівництво яких добре розуміло, що наявність інокультурного елемента у просторі їх духовного життя лише розширюватиме власний інтелектуальний потенціал цих держав, збагатить їхніх культурних діячів новою науковою методологією, специфічним досвідом, стимулюватиме до його успадкування та народженню нових оригінальних ідей.

Подібне (виявлення ролі регіональних митців у культурному просторі країни – авт.) можна стверджувати, розширюючи часові межі та тематичний ряд художніх пам'яток, й про не менш яскраву структуру (відділ) – «Музей Волинської ікони» в КЗ «РОКМ» РОР, де зберігається одна з найстаріших ікон в Україні – Богородиця-Одигітрія з с. Дорогобуж (Дорогобузька Богоматір) (XIII ст.), що належить до групи іконописних пам'яток, віднайдених у регіоні у 1970-1980-х роках під час наукових експедицій, організованих Волинським обласним краєзнавчим музеєм (Луцьк), керівником яких був відомий мистецтвознавець, професор Павло Жолтовський. Йдеться, зокрема й про 5 ікон, серед яких Христос Пантократор» кінця XV – початку XVI ст. та «Покрова Богородиці» XV ст. (із с. Річиця Заріченського району), «Старозавітна Трійця» (з с. Острівці, 1694 р. маляра Семена Степанського) та «Христос Вседержитель» (1592 р. із с. Великі Цепцевичі), що стали важливим орієнтиром при подальшому датуванні й атрибуції ікон із Північної Волині. Цей ряд у вказаний вище період поповнили «Богородиця з пророками» (з с. Любиковичі, 1595 р., виконана свого часу на замовлення дубровицької княгині Ганни Гольшанської), царські врата та надвратна ікона з «Свхаристією та Спасом Нерукотворним» кінця XVI століття (с. Клесів) тощо. Упродовж 1982-1991 років місцева музейна колекція поповнилася творами сакрального мистецтва XVII-XVIII століть, віднайдених у південних районах Рівненщини [20].

Інакше кажучи, за майже 30 років надзвичайно складної пошукової експедиційної діяльності, організованої у час панування комуністичної ідеології та атеїстичної пропаганди (1972-1990-й рр.), працівниками нинішнього КЗ «РОКМ» було зібрано понад 160 ікон, сотні стародруків, інкунабул, чудові зразки дерев'яної різьби та скульптури, у т.ч. й мармурові скульптури волинянина Т.О. Сосновського, зокрема й низку «народних» ікон, зосереджених нині в окремій залі музею, з інформацією про культурне середовище їх творення та окремих майстрів-авторів, введених згодом до культурного обігу [20], що помітно розширило сприйняття Волині як потужного сакрального центру Західної України.

Додамо до цього інформаційного ряду й специфічний, спеціально створений музейний комплекс Волинської ікони у Луцьку (понад 600 ікон та 2.500 зразків сакрального мистецтва (предмети металопластики, декоративна різьба та скульптура), у т.ч. й вершина професійного ікономалярства Волині, ікони Йова Кондзелевича – ченця Білостоцького Хрестовоздвиженського монастиря поблизу Луцька), введених до культурного обігу також професором П. Жолтовським, який, як згадувалося вище, очолював наукові експедиції Волинського краєзнавчого музею на цих теренах в останній третині XX століття з питань виявлення, вивчення й збирання історичних та культурних пам'яток у храмах й монастирях Волині.

Безцінною перлиною згаданої волинської збірки є й Холмська Чудотворна ікона Божої Матері, унікальна пам'ятка візантійського мистецтва XI-XII століть, передана до музею приватною особою, для експонування якої створено навіть окрему залу, в якій нині проводяться не лише екскурсії, але й богослужіння. У музеї також зберігається й унікальна колекція надбрамних хрестів XVII-XX століть, сформована працівниками у 2001-2008 роках. Саме в цьому музеї влаштовуються експонування іконописного мистецтва з фондів інших музейних установ країни та приватних колекцій, а також унікальних пам'яток XVIII-XIX століть й церковного начиння, вилученого на волинських митницях. Є тут і оригінальна колекція стародруків, започаткована з дарчих зразків (понад 400 од.) духовенства (митрополита Варфоломея) з м. Рівне. А все це разом формує потужну колекцію волинської іконописної школи чи загалом сакрального мистецтва цього регіону в Україні.

Відреставровані у Національному науково-дослідному реставраційному Центрі України (Львів), ці артефакти стали предметом подальшого вивчення та позиціонування культурної спадщини країни в світі. Співробітники названих установ є дослідниками цієї спадщини, постійно публікуючи напрацьовані матеріали у відповідних часописах Рівного, Луцька та далекого зарубіжжя.

Серед відомих дослідників волинської культурно-мистецької спадщини і введення її до наукового обігу – П. Жолтовський, П. Білецький, В. Овсійчук, Д. Крвавич. Згодом до цього процесу долучилися й місцеві науковці та краєзнавці – П. Ричков, Н. Стоколос, Б. Прищепа, О. Михайлишин, О. Прищепа, В. Войтович, В. Мушировський, Я. Бондарчук, Р. Шеретюк, В. Луц, А. Українець, В. Бондарчук, Т. Пономарьова, М. Федоришин і ін.

Комп'ютерна каталогізація і фотофіксація – предмет особливої їх уваги в нинішніх умовах.

Не можна не згадати й про подвижницьку діяльність керівництва нинішнього приватного Музею сучасного українського мистецтва родини Корсаків (Луцьк, із 2018 р.), який нині позиціонується як унікальний конгломерат зі збереження, популяризації та *творення* культурної спадщини регіону, позаяк у ньому на понад 12.500 м² музейної площі, що охоплює 4 поверхи, розміщено 15 експозиційних зал, в яких не лише зберігаються десятки тисяч зразків культурної спадщини, зосереджених у групі експозиційних структур установи (Художньо-меморіальному музеї М. Кумановського, Музею промислового дизайну, Музею науки і техніки, Галереї стріт-арту «Поліхрома», Молодіжної артплатформи «ENTER», Арт-кафе «Вандервіль», Бібліотеки мистецької літератури та сувенірний магазин із понад 1000 унікальних художніх витворів), але й реалізується низка майже унікальних проєктів, здатних якісно позиціонувати Волинь у культурному просторі країни [21]. Йдеться, зокрема й про найбільшу у світі картину (понад 2000 м²), художній проєкт під назвою «Космогонія», що виконується у музеї знаковим митцем В. Антипом, і претендує на введення цього арт-зразка до Книги рекордів Гіннеса. Нині ця структура репрезентується як «музейна інституція, що змінює минуле, рефлексує теперішнє і творить майбутнє, що сприятиме розвитку духовності нації та популяризуватиме українське мистецтво в світі». Лише за перші три роки її функціонування понад 60.000 відвідувачів стали учасниками майже 800 різноманітних подій [21].

Повертаючись до розгляду окресленої проблематики, згадаймо й сформовану декілька років тому, з метою дослідження регіонального сегменту культурної творчості при КЗ «РОКМ», ще одну його філію у статусі відокремленого структурного підрозділу – «Інститут дослідів Волині», яку певний час очолювала випускниця названої вище кафедри А. Обарчук (саме вона здійснила вивчення локальних культурно-мистецьких особливостей Межиріччя Корецького, втіливши свій науковий пошук в оригінальному окремому історико-краєзнавчому виданні), провідна мета діяльності якого й полягає у продовженні розробки історико-культурної проблематики своїх попередників початку ХХ століття з Житомира та далекого зарубіжжя й популяризація цієї спадщини у регіоні.

До речі, саме ця структура стала ініціатором перевидання відомої праці М. Теодоровича «Историко-статистическое описание церквей и приходо́въ Во́лынской епархіи» (т. II – Узды Ровенській, Острожській и Дубенській. Почаевъ, 1889 р.), спонсором публікації якої виступило подружжя Міненків, зокрема випускниця вище названої кафедри, а нині старший науковий співробітник, завідувачка сектору мистецтв КЗ «РОКМ» РОР Т. Міненко та її чоловік Р. Міненко.

І цей ряд яскравих свідчень наукових та художніх надбань волинян, що поступово реставруються, відновлюються та повертаються до культурного обігу, можна продовжувати. Шкода лише, що брак фінансування, а також креативних особистостей та війна не дають змоги повністю систематизувати та критично осмислити не лише історико-культурну спадщину, втілену у творчій праці волинян, але й навести лад у галузі культури її регіонального рівня (основний напрям якого, на думку авторів, полягає у розробці та дотриманні чітких критеріїв оцінки результатів діяльності кожного), яка все впевненіше позиціонує себе як важливий сегмент української культурної дипломатії в світі. І хоча завдання названих вище структур уже інші, зібрання, критичне опрацювання та осмислення, а також оцифрування й популяризація цієї спадщини залишається не менш актуальним завданням у нинішніх умовах.

Висновки. Отже, збереження та відображення краєзнавчої історії Волині у спеціальній літературі української діаспори, як і її культурно-мистецьких здобутків, висвітлює багаторічне прагнення волинян, розсіяних по всьому світу. Мотивовані безліччю чинників, десятки тисяч людей взяли свого часу на себе колективну місію і відповідальність за збереження та вивчення історії і культури рідного краю. Такі інституції як Товариство «Волинь» та Інститут дослідів Волині стали ключовими центрами, що сприяли формуванню спільної ідентичності й активно поширювали наукові праці про ці терени і найбільш помітних їх представників. Ці організації відіграли вирішальну роль у розвінчуванні історичних міфів, декомунізації наративів та документуванні ключових етапів визвольних подій.

Відданість діаспори українській справі проявлялась у різноманітних її ініціативах – від друку літературних видань до ювілейних марок, що демонструють цілісний підхід до збереження та

поширення багатой спадщини Волині. А співпраця з академічними установами та взаємодія з дослідницькими центрами в Україні підкреслює транснаціональний характер цієї діяльності, розширює межі та потенціал національної культури.

Художні здобутки волинян і в діаспорі, і в регіоні також не менш оригінальні, розмаїті й вагомі, утім і вони потребують систематизації й глибокого наукового студіювання, популяризації, оцифрування та широкого введення до наукового обігу.

Перспективи подальшого дослідження вбачаються авторами у нових студіюваннях наукових та художніх напрацювань представників Волині, які з'являються за межами України й у нинішній час, що пов'язано з її євроінтеграційними процесами країни, широкою міжкультурною комунікацією, новими засобами досліджень та міграційними чинниками, обумовленими війною, адже чимало нинішніх закордонних громад сформували власні громадські організації, фонди, спілки та асоціації, спрямовані на підтримку України, а також тими матеріалами, що публікуються в середовищі нинішньої діаспори, однак поява їх стимульована вже іншими суспільно-політичними обставинами, хоча сутність їх діяльності майже тотожна.

Список використаних джерел та літератури

1. Баженов Л. Регіональні дослідження України істориками західної української діаспори (1921-2001 рр.). *Історія України: маловідомі імена, події, факти*. Донецьк, 2001. С. 237–243. URL: https://shron2.chtyvo.org.ua/Istoriia_Ukrainy_Malovidomi_imena_podii_fakty/Vypusk_16.pdf (дата звернення: 16.12.2023).
2. Бойко М., Ворон В. Волинознавство у Північній Америці (1949-1994 роки). *Волинь і волинське зарубіжжя* : тези доп. та повідомл. Міжнар. наук. конф., м. Луцьк, 16–18 черв., 1994 р. Луцьк, 1994. С. 20–24.
3. Вища культурологічна освіта в Україні: регіональний дискурс (крізь призму діяльності кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету): моногр.-довідк. вид. / автор – С.В. Виткалов. Рівне : ФОП «А. Бреґін», 2021. 550 с., іл.
4. Виткалов С. В. Родина Косміади як культурний феномен Волині. *Волинь*, 2017. № 1337. 15 верес. С. 2; він же: Черговий вияв патріотизму : або художні твори Г.П. Косміади в історико-етнографічному музеї м. Сарни. *Волинь*, 2018. № 1373. 25 трав. С. 2; Виткалов С. В. «Солодкий смуток» : виставка творів художників-емігрантів у м. Рівне («Євро-Арт»). *Волинь*, 2018. № 37 (1389). 14 верес. С. 3.
5. Виткалов В. Г. Українська культура: сторінки історії ХХ століття: монографія. Вид. друге, уточн. і доп. Рівне : Вертекс, 2004. С. 154-156, 296, 299 [640 с.]. Розділ IV (фонд «Архів М. Бойка» у КЗ «РОКМ» РОР, кн. 19417, кн. 16250, 1961, 2003 рр.).
6. Див. також: Бойко М. Праця на тимчасових зупинках у Західній Європі. Блумінгтон. Індіана, 1989; Крем'янецький зб.: причинки до історії Волині. Блумінгтон. Індіана : «Волинь», 1982; Бойко М. Економічні і соціальні проблеми Волині. Блумінгтон, Індіана, 1971; Українська бібліографія за кордоном. 1922-1982. *Бібліографія Волині*. Блумінгтон, 1989; Бойко М. Українська бібліографія Материка і діаспори: Вид-во Медичного архіву УЛТПА. Блумінгтон. Індіана, 1989. С. 89-102 та ін. *Фонд «Архів М. Бойка» в КЗ «РОКМ» РОР*. Кн. 19417, Кн. 16250; «Український історик»: орган Українського історичного т-ва (Німеччина, США), неповні річні комплекти, 1969-1973 рр., що зберігаються у КЗ «РОКМ» РОР; фонд «Архів М. Бойка» (бібліотека).
7. Каліщук О. М., Дяченко В. М. Олександр Цинкаловський – видатний дослідник Волині та Волинського Полісся. 2015. С. 1–6. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kalischuk/Oleksandr_Tsynkalovskiy_vydatnyi_doslidnyk_Volyni_ta_Volynskoho_Polissia.pdf (дата звернення: 17.12.2023).
8. Каталог книжок Інституту Дослідів Волині і Товариства Волинь у Вінніпезі. Вінніпег : Ін-т Дослідів Волині і Т-во Волинь у Вінніпезі, 1990. 18 с. URL: [//diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/24691/file.pdf](https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/24691/file.pdf) (дата звернення: 18.12.2023); Верига В. Українські книгозбірні в Канаді: до початку славістичних студій. *Українська книга*, 1978.
9. Костриця М. Краєзнавча діяльність української діаспори у вивченні Волині. С. 1–10. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kostrytzia_Mykola/Kraieznavcha_dialnist_ukrainskoi_diaspory_u_vyvchenni_Volyni.pdf
10. Костриця М. Краєзнавчі студії в епістолярній спадщині І.І. Огієнка. 2001. URL: <https://studentam.net.ua/content/view/7192/97/> (дата звернення: 17.12.2023).
11. Костриця М. Роль діаспори у становленні сучасного Волинознавства. *Історія української географії*. 2010. № 22. С. 38–44. URL: http://catalog.library.tnpu.edu.ua/naukovi_zapusk/istor_geograf/IUG_22.pdf
12. Костриця М. Роль Товариства «Волинь» та Інституту дослідів Волині у Вінніпезі (Канада) у становленні наукового Волинознавства. С. 95–109. URL: shron1.chtyvo.org.ua/Kostrytzia_Mykola/Rol_tovarystva_Volyn_ta_Institutu_doslidiv_Volyni_u_Vinnipezi_Kanada_u_stanovlenni_naukovoho_volyneznavstva.pdf
13. Літопис Волині. Вінніпег : Ін-т дослідів Волині у Вінніпезі, 1961. 177 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/24003/file.pdf> (дата звернення: 17.12.2023).
14. Олександр Цинкаловський та праісторія Волині / Г. Охрімко і ін. Луцьк : Друк., 2007. 374 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Okhrimenko_Hryhorii/Oleksandr_Tsynkalovskiy_ta_praistoriia_Volyni.pdf
15. Онуфрійчук І. Літопис Волині. Вінніпег : Ін-т дослідів Волині у Вінніпезі, 1999. 353 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/24272/file.pdf> (дата звернення: 17.12.2023).
16. Рожко В. Є. Архів Інституту дослідів Волині та Товариства «Волинь» у Вінніпезі : архів. Луцьк : ПрАТ «Волин. обл. друк.», 2017. 58 с. volyn.archives.gov.ua/Publicat/Rojko.pdf (дата звернення: 18.12.2023). Див. також: Документ доби : публіцистика Уласа Самчука 1941-1943 років / Упоряд. А. Жив'юк. Рівне, 2008. 456 с., іл.

17. Тарасевич Н., Костюк Л. Георгій Косміади: життя і творчість в документах. Зб. документів. У 2 тт. Рівне : ПП «ДМ», 2009. Т. 1. 304 с.; Т. 2. 355 с., іл.
18. Цинкаловський О. Стара Волинь і Волинське Полісся : *Краєнав. Слов. – від найдавніших часів до 1914 року*. Вінніпег : Ін-т дослідників Волині, 1984. Т. 1. 601 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Tsynkalovskyi_Oleksandr/Stara_Volyn_i_Volynske_Polissia_Tom_1.pdf (дата звернення: 17.12.2023).
19. Цинкаловський О. Стара Волинь і Волинське Полісся : *Краєнав. Слов. – від найдавніших часів до 1914 р.* Вінніпег : Ін-т дослідників Волині, 1986. Т. 2. 580 с. URL: history.org.ua/LiberUA/StVol_1986/StVol_1986.pdf
20. <https://monitorwolynski.com/uk/news/668-khudozhnya-kolektsiya-rivnenskogo-kraeznavchogo-muzeyu/>; див., також : Войтович В. М. Томаш Оскар Сосновський: скульптура класицизму. Рівне, 2023. 785 с., іл.
21. Cosmogony: the Korsaks vuseum of Ukrainansan modern art.

References

1. Bazhenov L. Rehionalni doslidzhennia Ukrainy istorykamy zakhidnoi ukrainskoi diaspory (1921-2001 rr.). *Istoriia Ukrainy: malovidomi imena, podii, fakty*. Donetsk, 2001. S. 237–243. URL: https://shron2.chtyvo.org.ua/Istoriia_Ukrainy_Malovidomi_imena_podii_fakty/Vypusk_16.pdf (data zvernennia: 16.12.2023).
2. Boiko M., Voron V. Volynoznavstvo u Pivnichnii Amerytsi (1949-1994 roky). *Volyn i volynske zarubizhzhia : tezy dop. ta povidoml. Mizhnar. nauk. konf., m. Lutsk, 16–18 cherv., 1994 r.* Lutsk, 1994. S. 20–24.
3. Vyscha kulturolohichna osvita v Ukraini: rehionalnyi dyskurs (kriz pryzmu diialnosti kafedry ivent-industrii, kulturolohii ta muzeiznavstva Rivnenskoho derzhavnogo humanitarnoho universytetu): monohr.-dovidk. vyd. / avtor – S.V. Vytkalov. Rivne : FOP «A. Brehin», 2021. 550 s., il.
4. Vytkalov S. V. Rodyna Kosmiadi yak kulturnyi fenomen Volyni. *Volyn*, 2017. № 1337. 15 veres. S. 2; *vin zhe: Cherhovyi vyiv patriotyzmu : abo khudozhni tvory H.P. Kosmiadi v istoryko-etnohrafichnomu muzei m. Sarny. Volyn*, 2018. № 1373. 25 trav. S. 2; Vytkalov S. V. «Solodkyi smutok» : vystavka tvoriv khudozhnykiv-emihrantiv u m. Rivne («Yevro-Art»). *Volyn*, 2018. № 37 (1389). 14 veres. S. 3.
5. Vytkalov V. H. *Ukrainska kultura: storinky istorii KhKh stolittia: monohrafiia*. Vyd. druhe, utochn. i dop. Rivne : Verteks, 2004. S. 154-156, 296, 299 [640 s.]. *Rozdil IV (fond «Arkhiv M. Boika» u KZ «ROKM» ROR, kn. 19417, kn. 16250, 1961, 2003 rr.)*.
6. *Dyv. takozh: Boiko M. Pratsia na tymchasovykh zupynkakh u Zakhidnii Yevropi. Bluminhton. Indiana, 1989; Kremianskyi zb.: prychnyky do istorii Volyni. Bluminhton. Indiana : «Volyn», 1982; Boiko M. Ekonomichni i sotsialni problemy Volyni. Bluminhton, Indiana, 1971; Ukrainska bibliohrafiia za kordonom. 1922-1982. Bibliohrafiia Volyni. Bluminhton, 1989; Boiko M. Ukrainska bibliohrafiia Materyka i diaspory: Vyd-vo Medychnoho arkhivu ULTPA. Bluminhton. Indiana, 1989. S. 89-102 ta in. Fond «Arkhiv M. Boika» v KZ «ROKM» ROR. Kn. 19417, Kn. 16250; «Ukrainskyi istoryk»: orhan Ukrainskoho istorychnoho t-va (Nimechchyna, SShA), nepovni richni komplekty, 1969-1973 rr., shcho zberihaiutsia u KZ «ROKM» ROR; fond «Arkhiv M. Boika» (biblioteka).*
7. Kalishchuk O. M., Diachenko V. M. Oleksandr Tsynkalovskyi – vydatnyi doslidnyk Volyni ta Volynskoho Polissia. 2015. S. 1–6. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kalishchuk_/Oleksandr_Tsynkalovskyi_vydatnyi_doslidnyk_Volyni_ta_Volynskoho_Polissia.pdf (data zvernennia: 17.12.2023).
8. *Kataloh knyzhok Instytutu Doslidiv Volyni i Tovarystva Volyn u Vinnipezi. Vinnipeh : In-t Doslidiv Volyni i T-vo Volyn u Vinnipezi, 1990. 18 s. URL: https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/24691/file.pdf (data zvernennia: 18.12.2023); Veryha V. Ukrainski knyhozbirni v Kanadi: do pochatku slavistychnykh studii. Ukrainska knyha, 1978.*
9. *Kostrytisia M. Kraieznavcha diialnist ukrainskoi diaspory u vyvchenni Volyni. S. 1–10. URL: shron1.chtyvo.org.ua/Kostrytisia_Mykola/Kraieznavcha_diialnist_ukrainskoi_diaspory_u_vyvchenni_Volyni.pdf (data zvernennia: 18.12.2023).*
10. *Kostrytisia M. Kraieznavchi studii v epistoliarnii spadshchyni I.I. Ohienka. 2001. URL: https://studentam.net.ua/content/view/7192/97/ (data zvernennia: 17.12.2023).*
11. *Kostrytisia M. Rol diaspory u stanovleni suchasnoho Volynoznavstva. Istoriia ukrainskoi heohrafi. 2010. № 22. S. 38–44. URL: http://catalog.library.tnpu.edu.ua/naukovi_zapusku/istor_geograf/IUG_22.pdf (data zvernennia: 17.12.2023).*
12. *Kostrytisia M. Rol Tovarystva «Volyn» ta Instytutu doslidiv Volyni u Vinnipezi (Kanada) u stanovleni naukovooho Volynoznavstva. S. 95–109. shron1.chtyvo.org.ua/Kostrytisia_Mykola/Rol_tovarystva_Volyn_ta_Institutu_doslidiv_Volyni_u_Vinnipezi_Kanada_u_stanovleni_naukovoho_volynoznavstva.pdf (data zvernennia: 18.12.2023).*
13. *Litopys Volyni. Vinnipeh : In-t doslidiv Volyni u Vinnipezi, 1961. 177 s. URL: https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/24003/file.pdf (data zvernennia: 17.12.2023).*
14. *Oleksandr Tsynkalovskyi ta praiistoriia Volyni / H. Okhrimenko i in. Lutsk : Druk., 2007. 374 s. shron1.chtyvo.org.ua/Okhrimenko_Hryhorii/Oleksandr_Tsynkalovskyi_ta_praistoriia_Volyni.pdf (data zvernennia: 16.12.2023).*
15. *Onufriichuk I. Litopys Volyni. Vinnipeh : In-t doslidiv Volyni u Vinnipezi, 1999. 353 s. URL: https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/24272/file.pdf (data zvernennia: 17.12.2023).*
16. *Rozhko V. Ye. Arkhiv Instytutu doslidiv Volyni ta Tovarystva «Volyn» u Vinnipezi : arkhiv. Lutsk : PrAT «Volyn. obl. druk.», 2017. 58 s. URL: https://volyn.archives.gov.ua/Publicat/Rojko.pdf (data zvernennia: 18.12.2023). Dyv. takozh: Dokument doby : publitsystyka Ulasa Samchuka 1941-1943 rokiv / Uporiad. A. Zhyviuk. Rivne, 2008. 456 s., il.*
17. *Tarasevych N., Kostiuk L. Heorhii Kosmiadi: zhyttia i tvorchist v dokumentakh. Zb. dokumentiv. U 2 tt. Rivne : PP «DM», 2009. Т. 1. 304 с.; Т. 2. 355 с., іл.*
18. *Tsynkalovskyi O. Stara Volyn i Volynske Polissia : Kraieznav. Slov. – vid naidavnishykh chasiv do 1914 roku. Vinnipeh : In-t doslidnykiv Volyni, 1984. Т. 1. 601 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Tsynkalovskyi_Oleksandr/Stara_Volyn_i_Volynske_Polissia_Tom_1.pdf (data zvernennia: 17.12.2023).*

19. Tsynkalovskyi O. Stara Volyn i Volynske Polissia : Kraieznav. Slov. – vid naidavnishykh chasiv do 1914 r. Vinnipeh : In-t doslidnykiv Volyni, 1986. T. 2. 580 s. URL: http://history.org.ua/LiberUA/StVol_1986/StVol_1986.pdf (data zvernennia: 17.12.2023).

20. <https://monitorwolynski.com/uk/news/668-khudozhnya-kolektsiya-rivnenskogo-kraieznavchogo-muzeyu>; dyv., takozh : Voitovych V. M. Tomash Oskar Sosnovskyi: skulptura klasytsyzmu. Rivne, 2023. 785 s., il.

21. Cosmogony: the Korsaks vuseum of Ukrainisan modern art.

PRESERVATION AND REFLECTION OF THE LOCAL HISTORY OF VOLYN IN THE LITERATURE OF THE UKRAINIAN DIASPORA

Shvorak Antonina – Applicant for higher education with a Master's degree, specialty 027 «museology mnemonics», Rivne State University for the Humanities, Rivne

Vytkalov Serhii – Doctor of Culturology, Professor of the Department of Cultural Studies and Museum Studies, Rivne State Humanitarian University, Rivne

This comprehensive article thoroughly explores the multifaceted history of Volyn and the significant efforts of its diaspora in preserving and popularizing its rich cultural heritage. By conducting an in-depth analysis of the major works of Ukrainian scholars, this study sheds light on their invaluable contributions to various aspects of Volyn's history and culture. The study emphasizes the key role of the diaspora in dispelling historical myths and thoroughly documenting important liberation events, which serves as one of the crucial factors for preserving the region's identity. The article also emphasizes the transnational nature of these efforts, demonstrating a spirit of cooperation with academic institutions and engagement with research centers in Ukraine. The study highlights the complex relationship between geographical distance, cultural heritage preservation, and the diaspora's desire to maintain the historical connection of Volyn as an integral part of Ukraine.

Key words: Volyn heritage, Institute of Volyn Studies, historical identity, cultural preservation, Volyn Society, transnational cooperation, Ukrainian diaspora, Ukrainian scholars.

UDC 930.1:94 (477.8)

PRESERVATION AND REFLECTION OF THE LOCAL HISTORY OF VOLYN IN THE LITERATURE OF THE UKRAINIAN DIASPORA

Shvorak Antonina – Applicant for higher education with a Master's degree, specialty 027 «museology mnemonics», Rivne State University for the Humanities, Rivne

Vytkalov Serhii – Doctor of Culturology, Professor of the Department of Cultural Studies and Museum Studies, Rivne State Humanitarian University, Rivne

The aim of this article is to examine the historical contribution of the Volyn Society and the Institute for Volyn Studies, emphasizing their role in documenting and disseminating Volyn's heritage and addressing the scholarly challenge of understanding the impact of the diaspora on the preservation of cultural identity.

The results of the study illuminate the multifaceted efforts of the Volyn diaspora in upholding the historical connection of Volyn as an integral part of Ukraine. Through the lens of the Volyn Society and the Institute of Volyn Studies, the research uncovers a rich tapestry of initiatives, from literary publications to commemorative stamps, showcasing the diaspora's commitment to debunking historical myths, decommunizing narratives, and documenting key liberation events.

The novelty of this study lies in its systematic approach to examining the cultural and scholarly activities of the Volyn Society and the Institute of Volyn Studies. By highlighting their role as key centers for fostering a common identity and actively promoting the dissemination of scholarly works, the study contributes to a nuanced understanding of the diaspora's impact on preserving the rich heritage of Volyn.

The research methodology for this study involves a rigorous examination of the cultural and scholarly endeavors of the Volyn diaspora, specifically focusing on the Volyn Society and the Institute of Volyn Studies. The approach encompasses a thorough literature review, analyzing works by Ukrainian scholars associated with these institutions, scrutinizing documents, periodicals, and archival materials. It includes conducting interviews and oral history sessions with key figures or their descendants, employing a comparative analysis of diaspora organizations, and assessing transnational collaborations. The interdisciplinary approach integrates insights from history, sociology, cultural studies, and diaspora studies, aiming for a comprehensive understanding of the diaspora's impact.

The practical significance of this study extends beyond academia, offering valuable insights into the transnational nature of the diaspora's activities. By emphasizing collaboration with academic institutions and interaction with research centers in Ukraine, the research underscores the enduring relevance of these initiatives in shaping the cultural and historical narrative of Volyn.

Key words: Volyn heritage, Institute of Volyn Studies, historical identity, cultural preservation, Volyn Society, transnational cooperation, Ukrainian diaspora, Ukrainian scholars.

Надійшла до редакції 28.01.2024 року.

ЗМІСТ

<i>ВИТКАЛОВ С., ВИТКАЛОВ В. НАУКОВО-ОСВІТНІЙ КОНСОРЦІУМ ЯК ЗАСІБ КОНСОЛІДАЦІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ (ЗМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ)</i>	3
<i>Розділ I. КОЛЕСНИК О., КАРАНДА М. ХУДОЖНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЙ: ІСТОРИЧНИЙ ФАКТ – РОМАН – ЕКРАНІЗАЦІЯ</i>	7
<i>Розділ II. САБАДАШ Ю., НІКОЛЬЧЕНКО Ю. ФОРМУВАННЯ ПОНЯТІНО-КАТЕГОРІАЛЬНОГО АПАРАТУ ПИТАННЯ ТВОРЧОСТІ У СУЧАСНІЙ КУЛЬТУРОЛОГІЇ</i>	19
<i>Розділ III. ПРИЧЕПІЙ Є. СЕМАНТИКА ТРИПЛЬСЬКОГО ОРНАМЕНТУ «СОВИНІЙ ЛИК»</i> ..	33
<i>Розділ IV. ГОНЧАРОВА О. ЖІНОЧЕ МИСТЕЦТВО СКУЛЬПТОРКИ ПРОПЕРЦІЇ ДЕ РОССІ ЯК ФЕНОМЕН РАННЬОМОДЕРНОЇ КУЛЬТУРИ БОЛОНЬЇ</i> ..	48
<i>Розділ V. ПЕТРОВА І. ІНСТРУМЕНТАЛІЗАЦІЯ ДОЗВІЛЛЯ У ВЛАДНОМУ ДИСКУРСІ КОЛОНІАЛІЗМУ (НА ПРИКЛАДІ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ)</i>	72
<i>Розділ VI. ПРОКОПЧУК І. ОСОБЛИВОСТІ ПЛАСТИКИ ІВАНА КАВАЛЕРІДЗЕ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО МИСТЕЦТВА АВАНГАРДУ ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТОЛІТТЯ</i> ..	85
<i>Розділ VII. ПАУР І. ПОШТОВІ ЛИСТІВКИ ВИДАВНИЦТВА «РАССВЕТ» (1909–1912) : РЕКОНСТРУКЦІЯ КОЛЕКТИВНОГО ПОРТРЕТУ ХУДОЖНИКІВ</i> ..	99
<i>Розділ VIII. ФАБРИКА-ПРОЦЬКА О. ТРАНСМІСІЯ ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІСЕННОЇ ФОЛЬКЛОРНОЇ ТРАДИЦІЇ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ В СЕРЕДОВИЩІ ЕТНОКУЛЬТУРНОГО ПОГРАНИЧЧЯ</i> ..	118
<i>Розділ IX. ШВОРАК А., ВИТКАЛОВ С. КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ВОЛИНЯН У ДІАСПОРІ ТА РЕГІОНІ : ІСТОРИЧНА РЕКОНСТРУКЦІЯ ОКРЕМИХ СТОРІНОК</i> ..	135
<i>Розділ X. КАРАСЬ Г. МІЖНАЦІОНАЛЬНІ КУЛЬТУРНІ ПРАКТИКИ У СФЕРІ АКАДЕМІЧНОГО МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЯК ФАКТОР ПІДТРИМКИ БОРОТЬБИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПРОТИ РОСІЙСЬКОГО ВОРОГА</i>	147
<i>Розділ XI. НІМИЛОВИЧ О. ВТІЛЕННЯ СЛОВА І МЕЛОДІЙ ЛЮБОМИРА РИХТИЦЬКОГО (СТЕПАНА ЛЮБОМИРСЬКОГО) В МУЗИЦІ МИКОЛИ ЛАСОВЕЦЬКОГО</i>	159
<i>Розділ XII. САПОЖНИК О. УКРАЇНСЬКА ТРАДИЦІЙНА ЕСТРАДНА ПІСНЯ, ПОП-МУЗИКА, БАРДІВСЬКА ПІСНЯ : ДО ПИТАННЯ ВИТОКІВ ЖАНРІВ, ВХОДЖЕННЯ У СВІТОВИЙ МУЗИЧНИЙ ПРОСТІР</i>	173
<i>Розділ XIII. МАТОЛІЧ І. МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО В УКРАЇНІ КІНЦЯ ХХ ПОЧАТКУ ХХІ СТ.: ЕТАПИ РОЗВИТКУ, АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ</i>	183
<i>Розділ XIV. КДИРОВА І., МИРОШНИЧЕНКО О.М. КОНЦЕРТНО-ВИКОНАВСЬКА ПРАКТИКА У СТИЛІСТИЧНОМУ РОЗМАЇТТІ ДЖАЗУ</i>	197
<i>Розділ XV. ГЕРЧАНІВСЬКА П., ПАВЛОВСЬКА С. МОЛОДІЖНА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ ПАРАДИГМИ ОПОРУ (ХХ–ХХІ СТОЛІТТЯ)</i>	214
<i>Розділ XVI. ШПАКОВСЬКА М., ВИТКАЛОВ В. РЕГІОНАЛЬНІ МУЗЕЇ В КОНТЕКСТІ КОМУНІКАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ</i>	226
<i>Розділ XVII. ШАТРОВА М. СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК БІБЛІОЛОГІЧНОЇ НАУКИ ЯК СЛАДОВОЇ ГУЛУЗИ 02 «КУЛЬТУРА ТА МИСТЕЦТВО»</i>	238
<i>ПРО АВТОРІВ</i>	251

CONTENTS

VYTKALOV S., VYTKALOV V. SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL CONSORTIUM AS A MEANS OF CONSOLIDATING MODERN HIGHER EDUCATION (Instead of a Foreword).....	3
Part I. KOLESNYK O., KARANDA M. ARTISTIC INTERPRETATIONS OF INTERCULTURAL COMMUNICATIONS: HISTORICAL FACT – NOVEL – SCREEN ADAPTATION	7
Part II. SABADASH J., NIKOLCHENKO J. FEATURES OF THE FORMATION OF THE CONCEPTUAL AND CATEGORICAL APPARATUS AND THE QUESTION OF CREATIVITY IN MODERN CULTUROLOGY	19
Part III. PRYCHEPIY Y. SEMANTICS OF THE TRIPYL ORNAMENT «OWL FACE»	33
Part IV. GONCHAROVA O. WOMEN'S ART OF SCULPTRESS PROPERZIA DE ROSSIAS A PHENOMENON OF EARLY MODERN CULTURE OF BOLOGNA	48
Part V. PETROVA I. INSTRUMENTALIZATION OF LEISURE IN THE DISCOURSE OF POWER : THE CASE OF SOVIET UKRAINE	74
Part VI. PROKOPCHUK I. IVAN KAVALERIDZE'S MONUMENTAL PLASTICS IN THE CONTEXT OF THE EARLY XX-TH CENTURY EUROPEAN AVANT-GARDE	85
Part VII. PAUR I. THE POSTCARDS OF THE PUBLISHING HOUSE RAZSVIET (1909–1912): RECONSTRUCTION OF THE COLLECTIVE PORTRAIT OF ARTISTS	99
Part VIII. FABRYKA-PROTSKA O. TRANSMISSION AND TRANSFORMATION OF THE SONG FOLKLORE TRADITION OF THE CARPATHIAN REGION IN THE ENVIRONMENT OF THE ETHNO-CULTURAL BORDERLAND.....	118
Part XIX. SHVORAK A., VYTKALOV S. PRESERVATION AND REFLECTION OF THE LOCAL HISTORY OF VOLYN IN THE LITERATURE OF THE UKRAINIAN DIASPORA	135
Part X. KARAS H. INTERNATIONAL CULTURAL PRACTICES IN THE FIELD OF ACADEMIC MUSICAL ART AS A FACTOR IN SUPPORTING THE STRUGGLE OF THE UKRAINIAN PEOPLE AGAINST THE RUSSIAN ENEMY.....	147
Part XI. NIMYLOVYCH O. THE EMBODIMENT OF THE WORDS AND MELODIES OF LIUBOMYR RYKHTYTSKYI (STEPAN LIUBOMYRSKYI) IN THE MUSIC OF MYKOLA LASTOVETSKYI.....	159
Part XII. SAPOZHNIK O. UKRAINIAN TRADITIONAL POP SONG, POP MUSIC, BARD SONG: ON THE QUESTION OF THE ORIGINS OF GENRES, ENTRY INTO THE WORLD MUSICAL SPACE.....	173
Part XIII. MATOLICH I. ART HISTORY IN UKRAINE IN THE LATE TWENTIETH AND EARLY TWENTY FIRST CENTURIES : STAGES OF DEVELOPMENT, ANALYSIS OF RESEARCH AND MAIN PROBLEMS .	183
Part XIV. KDYROVA I., MYROSHNYCHENKO O. CONCERT AND PERFORMANCE PRACTICES IN THE STYLISTIC DIVERSITY OF JAZZ.....	197
Part XV. HERCHANIVSKA P. , PAVLOVSKA S. YOUTH CULTURE IN THE CONTEXT OF THE RESISTANCE PARADIGM (20 – 21 st centuries).....	214
Part XVI. SHPAKOVSKA M., VYTKALOV V. CHARACTERIZATION OF THE CURRENT STATE OF MUSEUMS OF THE DNIPROPETROVSK REGION AND THEIR IMPLEMENTATION OF COMMUNICATION MANAGEMENT	226
Part XVII. SHATROVA M. MODERN DEVELOPMENT OF BIBLIOLOGICAL SCIENCE AS A BRANCH OF «CULTURE AND ART».....	238
BY THE AUTHORS	251

Наукове видання

**МІЖГАЛУЗЕВА КОМУНІКАЦІЯ В СИСТЕМІ
ФУНКЦІОНУВАННЯ КУЛЬТУРНИХ ПРАКТИК**

колективна монографія

Відповідальний редактор:
доктор культурології, професор
Сергій Виткалов

Технічне редагування та комп'ютерна верстка
Сергій Виткалов

Науковий редактор
Володимир Виткалов

Підписано до друку 10.12.2024 року.

Формат

Папір – офсет.

Гарнітура –Times

Ум. др. а. – 31.10

Наклад 100 примірників

Видавець: Poznań (Poland): Publishing House of RSEC; Рівне : ФОП «Брегін А.Р.»

Видавничі роботи: ФОП «Брегін А.Р.» свідоцтво про державну реєстрацію ААБ № 750918
від 20.11.2012 р. 33009, м. Рівне, вул. Біла, 53, Г 2.

Адреса редакції: 33000, Україна, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12,
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра івент-індустрій, культурології та музеєзнавства.